

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

**Scholengemeenschap Groenewald
HAVO**

Plaats : Stein Lb
BRIN nummer : 20KA|C1
BRIN nummer : 20KA|00|HAVO
Onderzoeksnummer : 275972
Datum onderzoek : 21 mei 2014
Datum vaststelling : 25 juni 2014

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 21 mei 2014 een onderzoek uitgevoerd op Scholengemeenschap Groenewald, afdeling havo, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Scholengemeenschap Groenewald is een brede scholengemeenschap met ongeveer 1400 leerlingen. De meeste leerlingen volgen onderwijs op mavo, havo of vwo; daarnaast biedt de school ook de basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg aan in de sector zorg en welzijn. Naast de reguliere vakken krijgen de leerlingen van alle onderwijssoorten studiebegeleidingsuren waar het aanleren van algemene vaardigheden (zoals spelling, begrijpend lezen en onderzoeksvaardigheden) centraal staat en gewerkt wordt aan bijspijkeren dan wel verrijken. Ook volgen alle leerlingen in de onderbouw het vak persoonlijke en maatschappelijke vorming.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

Op de afdeling havo van de school is in de afgelopen periode geen onderzoek uitgevoerd in het kader van risicogericht toezicht of themaonderzoek. De inspectie voert op deze (afdelingen van) scholen daarom een zogenaamd vierjaarlijks bezoek uit.

Toezichthistorie

Vanwege de jarenlange voldoende tot goede opbrengsten en het uitblijven van signalen heeft de inspectie geen aanleiding gehad om het toezicht voor SG Groenewald te intensiveren. In het voorjaar van 2012 is de afdeling theoretische leerweg van het vmbo bezocht. De inspectie heeft toen voor de theoretische leerweg enkele tekortkomingen geconstateerd in het didactisch handelen. De taakgerichtheid, actieve betrokkenheid en het efficiënt gebruik van de onderwijstijd waren voor verbetering vatbaar. Daarnaast constateerde de inspectie dat het onderwijsproces onvoldoende systematisch geëvalueerd werd.

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het

zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd;
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd;
- Wij hebben gesprekken gevoerd met de schoolleiding, docenten, zorgfunctionarissen en leerlingen;
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor SG Groenewald, afdeling havo, is als volgt:

Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdeling het basisarrangement toe omdat zowel de opbrengsten alsook de kwaliteit van het onderwijsproces op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau is. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

Wij hebben geen tekortkomingen in de naleving van de in het kader van dit onderzoek gecontroleerde wettelijke voorschriften vastgesteld.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op SG Groenewald, afdeling havo. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

De inspectie van het onderwijs beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs op SG Groenewald, afdeling havo, als voldoende. De school weet al jarenlang – voor alle onderwijssoorten – voldoende opbrengsten te realiseren. Het onderwijsproces van de afdeling havo is over het geheel genomen van voldoende kwaliteit. Wel heeft de inspectie enkele tekortkomingen geconstateerd. De school werkt nog onvoldoende met genormeerde instrumenten om de ontwikkeling van leerlingen in de basisvaardigheden te volgen. Daarnaast is de feedback die leerlingen krijgen in de les voor verbetering vatbaar. De kwaliteitszorg voldoet niet aan alle eisen; het onderwijsproces wordt onvoldoende systematisch geëvalueerd en er is nog geen sprake van borging. Positief is dat de school zich midden in een proces bevindt om de zorg voor kwaliteit te verbeteren en het personeelsbeleid daarop af te stemmen.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.			•		
1.2.4	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding havo.			•		
1.3.4	De leerlingen van de opleiding havo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.			•		
1.4.4	Bij de opleiding havo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning) (De school bestrijdt effectief achterstanden.)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.		•		
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.		•		
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.		•		

Nalevingsindicatoren 2013		ja	nee
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de onderzochte onderdelen (WVO, art. 24c en 24a).	•	
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de onderzochte onderdelen (art. 24c en 24 WVO).	•	
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en deze documenten bevatten de onderzochte onderdelen (Eindexamenbesluit art. 31).	•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: opbrengsten, onderwijsproces en kwaliteitszorg.

Opbrengsten

SG Groenewald weet al jarenlang op stabiele wijze voldoende tot goede opbrengsten te realiseren.

Het onderbouwrendement, afgemeten over de schooljaren 2010-2011, 2011-2012 en 2012-2013, is voldoende. Schoolbreed wil dit zeggen dat gemiddeld genomen leerlingen in het derde leerjaar een onderwijssoort volgen conform het advies van het basisonderwijs en er weinig uitvallen in de onderbouw. Het onderbouwrendement, dat jarenlang boven het landelijk gemiddelde lag, is op de laatste opbrengstenkaart (over het schooljaar 2012-2013) gedaald tot op het niveau van het landelijk gemiddelde.

Ook het bovenbouwrendement is over drie jaar gemeten voldoende. Historisch lag het bovenbouwrendement van de afdeling havo tussen de 74% en 80%, wat in vergelijking met andere havo-afdelingen ook bovengemiddeld hoog is. Deze cijfers geven weer hoeveel procent van de leerlingen zonder vertraging en/of zonder overstap naar een lager niveau het diploma halen. De laatste twee jaren is het bovenbouwrendement gedaald naar ongeveer 60%, wat vergelijkbaar is met het landelijk gemiddelde. De school is zich van deze daling bewust en wil het aantal zittenblijvers verminderen (met name in het vierde leerjaar) door de aansluiting tussen de onder- en bovenbouw te verbeteren. Hierbij gaat de schoolleiding van het verbeteren van de verhouding tussen toetsvragen gericht op reproductie, toepassing en inzicht een speerpunt maken, zodat de toetsen het determinatieproces beter kunnen ondersteunen.

De examenresultaten zijn, gemeten over de afgelopen drie jaar, van voldoende niveau. Voor het CE van 2013 is het gemiddelde CE van 6,5 vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Het verschil tussen het schoolexamen en het CE ligt – gemeten over drie schooljaren – binnen de norm van maximaal 0,5 punt die de inspectie daarvoor stelt. Het lukt vrijwel alle vaksecties om de verschillen ieder jaar binnen de marges te houden.

Onderwijsproces

Op basis van een gesprek met leerlingen en een leerlingentevredenheidsenquête constateren wij dat leerlingen zich veilig en gekend voelen op SG Groenewald;

leerlingen waarderen de veiligheid en sfeer op school met een acht op een schaal van tien.

De kwaliteit van de geobserveerde lessen bij de afdeling havo hebben wij over het geheel genomen als voldoende beoordeeld. De dominante werkvorm die we hebben aangetroffen vertoont een beeld van lessen, waarin leerlingen een duidelijke instructie krijgen, waarna er gelegenheid is voor oefening, klassikaal, groepsgewijs of individueel. De leraren slagen er over het algemeen voldoende in de aandacht vast te houden en de onderwijstijd efficiënt en actief te benutten. De lessen zijn daarbij voldoende doelgericht in de zin dat leraren structuur aanbrengen in de les door van te voren het lesprogramma te benoemen. De doelgerichtheid kan versterkt worden als leraren daarbij ook expliciteren wat de leerlingen gaan leren en waartoe. Als dat wel gebeurt, geeft dat mogelijk meer richting aan het leergedrag van leerlingen en kan de leraar aan het einde van de les of lessenserie met de leerlingen nagaan of de lesdoelen ook zijn gehaald. De feedback die leerlingen krijgen is voor verbetering vatbaar. De kwaliteit van de feedback is wisselend. Vaak is de feedback uitsluitend gericht op het nader toelichten van het goede antwoord. Het is daarnaast ook belangrijk om te benoemen wat leerlingen moeten leren om hun resultaten te verbeteren en zich verder te ontwikkelen. Deze extra stappen kunnen helpen om leerlingen gerichter verder te helpen in hun leerproces.

De school heeft een heldere ondersteuningsstructuur, waarbij de zorgcoördinator vooral het zicht op het sociaal emotionele en gedragsmatige ontwikkeling van de leerlingen heeft, terwijl mentoren de voortgang op cognitief vlak volgen. De school heeft intensief contact met alle toeleverende basisscholen uit de regio, niet alleen over de intake maar ook de vraag in welke mate leerlingen het basisschooladvies waar weten te maken. De geboden ondersteuning en begeleiding is op schoolniveau voldoende planmatig. De school heeft voldoende aanbod - onder andere in de vorm van counseling, studielessen, sociale vaardigheidstraining en faalangstreductietraining - om in te spelen op de verschillende ondersteuningsbehoeften van leerlingen. De lijnen tussen zorgcoördinator, teamleiders, mentoren en vakdocenten zijn kort en de voortgang van leerlingen frequent wordt geëvalueerd.

SG Groenewald gebruikt onvoldoende genormeerde instrumenten om de ontwikkeling van de basisvaardigheden te volgen. Wat taalvaardigheid betreft beschikt de school niet over een doorlopende lijn van vergelijkbare toetsen waarin er sprake is van een balans tussen de verschillende sub-domeinen van de referentieniveaus. Tevens ontbreekt in de huidige werkwijze een mogelijkheid tot benchmarking dan wel ijking met de referentieniveaus. Hierdoor is de school

onvoldoende in staat om objectief in beeld te brengen in welke mate leerlingen de referentieniveaus halen. Voor rekenvaardigheid heeft de school wel instrumenten die aan de referentieniveaus gekoppeld zijn; deze instrumenten worden in alle leerjaren ingezet en gebruikt om het onderwijsaanbod aan te passen.

Kwaliteitszorg

SG Groenewald zit volop in een ontwikkelingstraject om de zorg voor de kwaliteit van het onderwijsproces te verbeteren. Echter, op dit moment voldoet het kwaliteitsbeleid nog niet aan alle normen die de inspectie daarvoor stelt. Bij het laatste inspectiebezoek in 2012 heeft de inspectie geconstateerd dat de school onvoldoende systematisch en regelmatig het onderwijsproces evalueerde. Maatregelen om dit te verbeteren hebben langere tijd op zich laten wachten vanwege organisatorische redenen. De school heeft te maken gehad met wisselingen in de schoolleiding en heeft het aanstuuringsmodel ruim een jaar geleden aangepast, waarbij meer verantwoordelijkheden, ook in de personele sfeer, bij teamleiders zijn belegd. Daarbij komt dat ook de bestuursstructuur van LVO recentelijk gewijzigd is. Per 1 augustus 2013 vormt SG Groenewald samen met het Graaf Huyn College het Cluster LVO Westelijke Mijnstreek. Na al deze organisatorische aanpassingen is de school dit schooljaar voortvarend aan de slag gegaan om het systeem voor kwaliteitszorg en het personeelsbeleid te verbeteren.

Het bewaken en waar nodig verbeteren van de opbrengsten gebeurt voldoende systematisch. De school analyseert jaarlijks de examenopbrengsten en de doorstroom van leerlingen en deelt deze met docenten en vaksecties. De schoolleiding spreekt in geval van tegenvallende resultaten vaksecties aan en maakt afspraken over verbetermaatregelen. Ook legt de schoolleiding sinds dit schooljaar doelstellingen voor de opbrengsten vast in de ambitiematrix. Een verdere verdieping van de opbrengstanalyses (bijv. in de vorm van cohortanalyses of doelgroepenanalyses) zal de school beter in staat stellen nog doelgerichter te sturen.

Op basis van regelmatige gesprekken met leerlingen, vaksecties en teams bepaalt de schoolleiding welke verbetermaatregelen nodig zijn en maakt hierover afspraken met betrokken docenten en overige medewerkers. Het onderwijsproces wordt nog onvoldoende systematisch geëvalueerd. Tot voor kort voerde de schoolleiding vrijwel alleen lesbezoeken uit bij beginnende leraren en was er geen sprake van regelmatige lesbezoeken bij de langer zittende docenten. Dit schooljaar heeft de schoolleiding in afstemming met de MR instrumenten ontwikkeld ter versterking van het personeelsbeleid. Zo is er

onder andere een schoolspecifieke lesobservatiewijzer die geënt is op de zeven competenties van het SBL (Stichting Beroepskwaliteit Leraren) en een enquête voor leerlingen om lessen te evalueren. De schoolleiding heeft al enkele lesbezoeken gedaan, maar is nog onvoldoende in staat om op afdelings- of schoolniveau in beeld te brengen in welke mate leraren voldoen aan de benodigde kwaliteitseisen en gewenste gedragsindicatoren. De ontwikkeling die is ingezet is positief en zal de schoolleiding op termijn in staat stellen sterker te sturen op het realiseren van de onderwijskundige speerpunten uit het schoolplan. Gezien het stadium van ontwikkeling kan echter nu nog niet van borging worden gesproken.